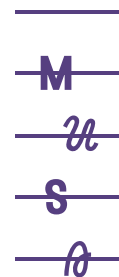




Muziek



Soundtrack of the Soul

Vrijdag 19
september
22.30 – 23.45 uur
Theater aan
het Vrijthof,
Bovenzaal

Eén van de heilige huisjes in de traditionele westerse muziek is de veronderstelde innige verstrengeling van taal en muziek. 'Daar waar de taal ophoudt, begint de muziek', zo heet het vaak. Of: 'de muziek intensiveert de gezongen boodschap'. Of juist anders: 'muziek creëert een onverwachte dimensie bij wat er wordt gezegd of gezongen'.

De relatie muziek en taal kan onderwerp zijn voor oeverloze analyses en discussies, maar niet bij improviserend cellist Ernst Reijseger, pianist Harmen Fraanje en vocalist Mola Sylla. Op de vraag aan Harmen Fraanje of hij met zijn improvisaties aanhaakt op de gezongen teksten van Mola Sylla antwoordt hij: "Mola zingt in verschillende talen uit Senegal, meestal in het Wolof. Daar versta ik allemaal niks van en dat vind ik geen enkel probleem. Eigenlijk vraag ik hem nooit waar hij over zingt. Ja, één keer legde hij me de betekenis van een tekst uit, maar daardoor verdween voor mij het mystieke en raakte ik wat afgeleid. Niet weten waar hij over zingt is veel beter voor onze communicatie. Ik haak aan op zijn vocale lijnen, zijn plotselinge invallen, ik reageer op zijn expressie en energie. Daarin verstaan wij elkaar moeiteloos."

Net als in een constructief gesprek draait het in een muzikale ontmoeting om de kunst van goed luisteren en de ander speelruimte te gunnen. Maar er is meer nodig. Alleen met een rijkgevuuld muzikaal reservoir zijn improviserende musici echt in staat om hun spel in alle finesses op elkaar af te stemmen. Reijseger, Fraanje en Sylla hebben allemaal dat reservoir in hun bagage, resultaat van decennia avonturieren in muziek, zowel solo als in samenwerking met musici en kunstenaars van de meest uiteenlopende soort.

In de handen van Ernst Reijseger transformeert de cello tot een klankenseismograaf die vibraties en energie in een ruimte registreert en ter plaatse transformeert tot muziek. Tegelijkertijd doet zijn instrument dienst als buikspreker, vertelt het in klank waar woorden onmogelijk uitdrukking aan kunnen geven. In samenwerking met musici van verschillende pluimage – van Han Bennink tot Yo Yo Ma, van het Nederlands Blazers Ensemble tot het Sardijnse mannengezelschap Concurdu d'Orosei – heeft Reijseger steeds de kans aangegrepen om zijn muzikale vocabulaire verder uit te breiden. Zijn muziek afdoen als een mengelmoes van verschillende genres – klassiek, jazz, avant-garde, volksmuziek – is de plank misslaan. Genres doen er in feite totaal niet toe. Neem de muziek die hij maakte voor diverse films van Werner Herzog,

waaronder *The Cave of Forgotten Dreams* (2010) waarin Herzog in het kielzog van een groep onderzoekers op zoek gaat naar ruim 30.000 jaar oude grotschilderingen in de Zuid-Franse grotten van Chauvet Pont d'Arc; een overrompelend bewijsstuk van een diepmenselijke behoefte om spirituele ervaringen te vangen in beelden. Reijseger bedacht hierbij genre-overstijgende muziek voor koor, piano, orgel en cello: soms murmelend en meanderend, dan weer uitbarstend in polyfone klankpatronen, aldoor tastend op zoek naar een mystieke ervaring in het niemandsland tussen natuur en cultuur. Ook zijn samenwerkingen met theatermakers, verhalenvertellers, beeldend kunstenaars, fotografen, uitvinders, glasblazers – ja, zelfs paarden! – nodigden hem telkens uit om naar het onbekende in zichzelf en muziek op zoek te gaan.

In Mola Sylla en Harmen Fraanje heeft Reijseger een trouw reisgezelschap gevonden. In 1987 kwam Sylla vanuit Dakar met een muzikaal gezelschap naar Nederland, om hier nooit meer te vertrekken. Het Nederland van de jaren negentig bleek een fantastische ontmoetingsplaats voor improviserende musici en artiesten uit verschillende delen van de wereld. Met velen van hen werkte Sylla samen. Als vocalist en bespeler van onder andere de xalam (traditionele luit), de mbira en de kongoma (duimpiano's) baant hij onverstoord zijn weg door uiteenlopende muzikale landschappen, van rechtlijnige Hollandse polders tot ruige Mediterrane rotspartijen of zanderige vlakten van zijn geboortegrond. Zijn muzikale gebarentaal doet probleemloos dienst als richtingaanwijzer voor zijn medespelers, zeker ook voor Harmen Fraanje, die op papier naam maakte als jazzpianist maar die in de praktijk de volledige vrijheid heeft genomen om zijn muzikale kompas in alle richtingen te volgen, vaak ook naar het noorden, wanneer hij samenwerkt met bevriende musici uit Noorwegen en Finland.

Reijseger, Sylla en Fraanje: alledrie hebben ze in letterlijke en figuurlijke zin veel muzikale reiservaringen opgedaan, maar in hoeverre praten ze over de muziek die ze samen willen maken? Fraanje: "In de ruim twintig jaar dat ik in dit trio speel hebben we het weleens geprobeerd, dat praten. Maar het werkt niet voor ons. We gingen theoretiseren en afspraken maken en dreigden elkaar daardoor te controleren. Sindsdien bespreken we dus nooit meer wie wat wanneer doet. Onze rollen wisselen voortdurend, tijdens een optreden nemen we om beurten een voortrekkersrol op ons, dat gaat vanzelf. Als we spelen ontstaan spontaan de melodieën, ritmes en structuren, sommige daarvan nemen we mee in een volgend concert, dat gaat allemaal organisch. Praten, dat doen we dus door middel van muziek, op het podium, rechtstreeks tijdens ons optreden. Vooraf doen we alleen een korte soundcheck om de akoestiek en podiumopstelling uit te proberen, maar we repeteren eigenlijk nooit. Bij onze concerten stellen we ons volledig open voor het moment, de plek en vooral elkaar. Dat is voor ons de essentie van een muzikale ontmoeting, daarin komen wij thuis."

Saskia Törnqvist

Musica Sacra Maastricht is een coproductie van Stichting Musica Sacra en Theater aan het Vrijthof en wordt mede mogelijk gemaakt door



Gemeente Maastricht

provincie limburg



Festivalleiding, fondsenwerving en hoofdredactie Erwin Roebroeks **Programmacommissie** Harrie van den Elsen (voorzitter), Sylvester Beelaert, Frauke Bernds, Erwin Roebroeks, Tamar Tarenskeen en Saskia Törnqvist **Vormgeving** Stefan Habets **Marketing en publiciteit** Paola Möllering, Karlijn Pauw en Hetty van Dongen **Productie** Raf Meijers **UITbalie** Vicky Bruijn en Susan Meisen **Technische coördinatie** Judith Bruijnzeels en Frank Wijnands **Expositiebegeleiding** Peter Snellens **Facilitair** Nandi Nijsten **Financiën** Jos Spauwen **Festivalbeeld** Natalie Albus student Vormgeving | Visuele Communicatie aan Maastricht Institute of Arts, Zuyd Hogeschool **Directeur-bestuurder** Brigitte van Eck **Raad van Toezicht** Klaartje Peters (voorzitter), Barbara de Heer, John Monseweije, Nouran Serag, Ingeborg Stijnen en Jeroen Trienes.

